

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRO
Į S A K Y M A S

DĖL MONTESORI PEDAGOGIKOS LIETUVOJE SAMPRATOS

2004 m. birželio 23 d. Nr. ISAK-1009
Vilnius

T v i r t i n u Montesori pedagogikos Lietuvoje sampratą (pridedama).

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

ALGIRDAS MONKEVIČIUS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro
2004 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. ISAK-1009

MONTESORI PEDAGOGIKOS LIETUVOJE SAMPRATA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šios Sampratos tikslas – pateikti Lietuvos montesori mokyklos (toliau – montesori mokykla) pagrindines pedagogines nuostatas, kuriomis grindžiama montesori mokyklos* veikla Lietuvoje, atskleisti ugdymo ir valdymo proceso ypatumus, sudaryti teisinės prielaidas visaverčiam montesori mokyklų funkcionavimui šalies švietimo sistemoje.

2. Montesori mokyklos veikla grindžiama M. Montessori pedagogine sistema, kurios esminės nuostatos atitinka humanistinius ir demokratinius Lietuvos mokyklos principus.

3. Montesori mokykla vadovaujasi Lietuvos Respublikos švietimo ir kitais įstatymais, teisės aktais, švietimo ir mokslo ministro įsakymais, Netradicinio ugdymo koncepcija bei jos pagrindu parengtais, švietimo ir mokslo ministro patvirtintais reikalavimais atitinkamo mokyklos tipo nuostatams.

4. M. Montessori pedagoginės sistemos teoriniai pagrindai yra skirti vaikui ugdytis nuo gimimo iki brandos, todėl esminiai jų principai tinka ikimokykliniam, priešmokykliniam, pradiniam, pagrindiniam ir viduriniam ugdymui. Šiais principais grindžiamos montesori mokyklos yra ne vienu požiūriu alternatyvios tradicinėms bendrojo lavinimo mokykloms**.

5. Samprata taikoma montesori mokykloms, vykdančioms ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo programas.

* Šioje Sampratoje terminu „mokykla“ nusakomas M. Montessori pedagoginės sistemos principais grindžiamas vaikų ikimokyklinis, priešmokyklinis, pradinis ir pagrindinis ugdymas.

** Nors M. Montessori pedagoginė sistema aprėpia asmens raidą nuo gimimo iki brandos, ši Samprata apima laikotarpį nuo vaiko gimimo iki pagrindinio ugdymo pabaigos.

II. UGDYMO TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR PRINCIPAI

6. Pagrindinis montesori mokyklos tikslas – remiantis M. Montessori pedagogine sistema išugdyti laisvą, savarankišką žmogų, suvokiantį mokymosi reikšmę, gebantį rinktis prasmingus gyvenimo ir veiklos tikslus, pajėgų integruotis į visuomenę ir ją tobulinti, pasirengusį nuolatos mokytis, ugdyti savo gebėjimus.

7. Siekdama įgyvendinti užsibrėžtą tikslą, montesori mokykla kelia sau tokius uždavinius:

7.1. puoselėti individualias vaiko prigimties galias siekiant asmenybės brandos ir sėkmingo integravimosi į visuomenės gyvenimą;

7.2. plėtoti savarankiško mokymosi patirtį, ugdyti asmens kritinio mąstymo, problemų sprendimo įgūdžius;

7.3. suteikti mokiniams prasmingų žinių, padėti jas susisteminti ir įtvirtinti;

7.4. sukurti mokykloje aplinką, laiduojančią asmens orumo apsaugą, padedančią puoselėti vaiko fizinę bei psichinę sveikatą, užtikrinti jo socialinę saugumą;

7.5. sukurti M. Montessori pedagoginės sistemos principais grindžiamą ugdomąją aplinką, atliepančią atitinkamam vaiko asmenybės raidos tarpsniui būdingus fizinius ir dvasinius poreikius;

7.6. visokeriškai skatinti mokinių savarankiškumą, pasitikėjimą savo jėgomis, puoselėti sąmoningą mokymosi motyvaciją;

7.7. remiantis M. Montessori pedagoginei sistemai būdinga laisvės ir drausmės sąveikos samprata, ugdyti asmens bendražmogiškąsias vertybes, puoselėti socialinę bendravimo ir bendradarbiavimo patirtį;

7.8. puoselėti geranoriškus, pagarba ir tolerancija grindžiamus mokinių, mokytojų ir tėvų tarpusavio santykius;

7.9. organizuoti tėvų ir visuomenės montesorinį švietimą.

8. Montessori mokykla laikosi Lietuvos švietimo sistemos principų – lygių galimybių, kontekstualumo, veiksmingumo, tęstinumo, taip pat M. Montessori pedagoginei sistemai būdingų principų: laisvės drausmėje, lygiateisiškumo, individualumo, mokinio teigiamos veiklos nepertraukimo, klaidų savikontrolės, mokyklos ir šeimos vienovės.

9. M. Montessori pedagoginės sistemos esmę įkūnija trys jos komponentai:

9.1. savita vaiko asmenybės raidos tarpsnių su jiems būdingais fiziniais ir dvasiniais asmens poreikiais samprata;

9.2. savita, minėtus raidos tarpsnius atitinkanti ugdomoji aplinka ir priemonės;

9.3. mokytojo – vaiko asmenybės raidos stebėtojo ir vadovo – vaidmens ugdymo procese samprata.

III. VAIKO ASMENYBĖS RAIDOS TARPSNIŲ SAMPRATA

10. Remdamasi savo ir kitų mokslininkų tyrimų rezultatais, M. Montessori nustatė vadinamuosius imliuosius vaiko dvasinės raidos laikotarpius. Jie siejami su atitinkamu amžiaus tarpsniu atsiskleidžiančiais vaiko poreikiais ir gebėjimu suvokti tam tikras išorinio pasaulio reiškinių ypatybes ir ryšius, išryškėjusiu potraukiu ir gebėjimu atlikti tam tikrą veiklą, patenkinti socialinio bendravimo poreikį. Imlieji laikotarpiai nesikartoja. Vienam pasibaigus ateina kitas. Jų seka atspindi nuoseklia vaiko dvasinę raidą. Ugdymo procesas, ypač aplinka, ugdymosi priemonės turi sudaryti sąlygas vaikui patirti ir suvokti atitinkamo imliojo laikotarpio galimybes atliepančią medžiagą. Ji turi provokuoti tuo laikotarpiu atsiskleidžiančių asmens psichofizinių ir dvasinių galių raišką, laiduoti veiksmingą jų plėtotę. Sėkmingai išnaudodama imliųjų laikotarpių teikiamas galimybes, vaiko asmenybė bręsta, plečiasi jo dvasinė patirtis, proto galios.

11. M. Montessori vaiko raidos sampratoje skiriami šie imlieji laikotarpiai:

Eil. Nr.	Imlumas	Vaiko amžius
1	Kalbai	0–6 metai
2	Pojūčiams lavinti	0–6 metai
3	Tvarkai	1–3–4 metai
4	Mažiems daiktams	1,5–2,5 metų
5	Judesiui, judėjimui	1,5–4 metai
6	Socialinio bendravimo poreikiui	2–6 metai
7	Muzikai	2–6 metai
8	Asmens orumui	3–6 metai
9	Žodžiams nagrinėti	3–6 metai
10	Rašymui, skaitymui	4–6 metai
11	Visuomeninių jausmų plėtotei	6–12 metų
12	Polinkiui tyrinėti, sužinoti daiktų ir reiškinių priežastis, suprasti pasaulio sąrangą	8–12 metų
13	Socialiniam prisitaikymui	12–15 metų
14	Visuomeninei asmens savivokai	15–18 metų

12. M. Montessori pedagoginėje sistemoje itin didelė reikšmė teikiama asmens pojūčių lavinimui. Vadovaujama požiūriu, jog vaiko veiksmų su išorinės aplinkos daiktais, jo daiktinės, praktinės veiklos pagrindu formuojasi vidinio pasaulio struktūros, plėtojasi asmens psichinės galios. Išoriniai veiksmai stimuliuoja vidinę vaiko raidą.

13. M. Montessori pedagoginėje sistemoje skiriamos trys vaiko raidos pakopos:

I pakopa	Nuo gimimo iki 6 metų	
(susideda iš 2 laikotarpių)		
1 laikotarpis	0–3 metai	Imlaus nesąmoningo proto laikotarpis

2 laikotarpis laikotarpis	3–6 metai	Imlaus sąmoningo proto
II pakopa	6–12 metų	Mokyklinis laikotarpis
III pakopa	13–18 metų	Asmenybės brandos laikotarpis

14. 0–6 metų laikotarpiu pasireiškia įgimtas vaiko siekis judesių darnos, todėl ikimokykliniame ugdyme daug dėmesio skiriama ritmo ir pusiausvyros ugdymo pratimams. Šiame amžiaus tarpsnyje sparčiai plėtojasi vaiko intelektualinės veiklos gebėjimai. Judėjimas, daiktinė vaiko veikla tampa pagrindiniais „žmogaus inteligencijos puoselėjimo įrankiais“. Šiuo laikotarpiu vaikas pramoksta skaityti, rašyti, skaičiuoti, įgyja žinių apie aplinką, gamtą, socialinį gyvenimą, meną.

15. 6–12 metais vaiko psichofizinę raidą lemia stipriai besireiškiantis noras suvokti realias reiškinių priežastis, pažinti gamtos pasaulį. Įgydamas savarankiško mokymosi įgūdžių, vaikas gyvai domisi kultūros pasauliu, socialinio gyvenimo reiškiniais, bręsta jo vertybinės nuostatos, dorovinė sąmonė. Jei ugdymo aplinka atitinka vaikų psichofizinius poreikius, patenkina jų intelektualinius ir socialinius interesus, kūrybinius polinkius, šio amžiaus vaikai pajėgia atlikti palyginti gana sudėtingus protinio pobūdžio darbus. Mokytojo pagrindinis uždavinys – padėti mokiniui mokytis, įgusti savarankiškai galvoti, daryti logiškus sprendimus.

16. 13–18 metais* , asmenybės brandos laikotarpiu, visiškai išsiskleidžia asmens intelekto galios, klostosi pasaulėžiūros pagrindai, vertybių sistema, įsitvirtina savarankiško mokymosi įgūdžiai. Šis raidos laikotarpis pasižymi gausiais fiziniais ir dvasiniais pokyčiais, susijusiais su asmens laipsnišku perėjimu iš vaikystės būsenos į suaugusiojo žmogaus būseną, iš gyvenimo įprastoje šeimos aplinkoje į gyvenimą aplinkoje, kurioje vis didesnę svarbą įgyja visuomenės reikalavimai ir interesai. Šiuo laikotarpiu asmuo yra labiau linkęs tyrinėti save, vyksta visuomeniškai susipratusio individo sklaida.

IV. UGDOMOJI APLINKA

17. M. Montessori pedagoginėje sistemoje itin svarbi vieta skiriama individualiai vaiko veiklai. Pagrindą tokiai veiklai sukuria specialiai paruošta ugdomoji aplinka ir darbui pagal M. Montessori pedagoginės sistemos metodus profesionaliai pasirengęs mokytojas. Paruošta aplinka yra pritaikyta atitinkamo amžiaus tarpsnio asmens ugdymosi reikmėms ir sudaro galimybę mokiniui individualiai rinktis pageidaujama veiklą, tenkinti savo poreikį tyrinėti, veikti, pažinti, judėti, puoselėti pasitikėjimą savo jėgomis, įgyvendinti sociokultūrinius – bendravimo, estetinius, tautinius, dorovinius, religinius – bręstančios asmenybės interesus.

18. Specialiai paruoštoje ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo aplinkoje ugdymo priemonės yra pritaikytos atitinkamoms ugdomosios veiklos sritims (*I priedas*), laikantis montesori mokyklos parengtų ir švietimo ir mokslo ministro patvirtintų ugdymo programų.

19. Pradinėje ir pagrindinėje montesori mokykloje ugdomoji aplinka ruošiama vadovaujantis Bendrosiomis pradinio ir pagrindinio ugdymo programomis ir išsilavinimo standartais.

V. MOKYTOJO VAIDMUO IR KVALIFIKACIJA

20. Pagrindinis M. Montessori pedagoginės sistemos metodais dirbančio mokytojo uždavinys – skatinti prigimtinių vaiko galių sklaidą ir kurti ugdymo reikmėms pritaikytą aplinką. Mokytojas ne moko, o vadovauja vaiko saviugdai. Jis yra vaiko vidinės raidos stebėtojas, skatintojas ir vadovas. M. Montessori pedagoginėje sistemoje mokytoją iš dalies pavaduoja mokomoji medžiaga, kurioje yra numatyta klaidų kontrolė, sudaranti sąlygas kiekvieno mokinio saviugdai.

21. Montesori mokyklos mokytojas turi turėti mokslinę, profesinę ir vidinę kompetencijas.

22. Mokslinis pasirengimas padeda mokytojui žinoti ir suprasti vaiko fizinę, emocinę ir psichinę raidą, įgyti žinių apie vaiko gebėjimus, raidos sutrikimų rūšis, ankstyvąją sutrikimų diagnostiką ir terapiją, taip pat socialinę vaiko integraciją šeimoje ir mokykloje. Mokytojas turi sugebėti tikslingai stebėti ugdomo vaiko darbą, suvokti jo psichofizinės raidos ypatybes.

23. Profesinė M. Montessori pedagoginės sistemos metodais dirbančio mokytojo kompetencija apima pedagoginę psichologinę kompetenciją bei gebėjimą ruošti ugdymosi priemones, pritaikytas kiekvieno amžiaus tarpsnio asmens ugdymo reikmėms. Mokytojas laikosi nuostatos:

23.1. nereikia mokinio peikti, bet ir neskubėti girti;

23.2. svarbu neprimesti mokiniui savo veiklos, leisti jam pačiam pasirinkti;

23.3. reikia leisti mokiniui savarankiškai veikti, siekiant sąmoningo mokymosi;

23.4. būtina gerbti mokinio nuomonę, jo pageidavimus;

- 23.5. vaiką reikia ne mokyti, bet drąsinti, vesti, jam padėti;
- 23.6. gerbiant mokinio asmenybę reikia vengti skubotumo;
- 23.7. privalu būti kantriam gerbiant lėtą mokinio veiklos tempą;
- 23.8. reikia suteikti mokiniui galimybę pačiam atrasti, pajusti, sužinoti, nereikia skubėti su patarimais, nurodinėjimais.

24. Mokytojas, atlikdamas jungties tarp mokinio ir paruoštos ugdomosios aplinkos vaidmenį, turi gerai suprasti jos reikšmę mokinio asmenybės raidai, išmanyti ugdomojoje aplinkoje pateiktos medžiagos, priemonių paskirtį, mokėti tiksliai ir kvalifikuotai jomis naudotis, numatyti reikiamą priemonių kiekį (kad jų nestokotų arba nebūtų per daug), kurti estetišką aplinką, menišką, metodišką mokymosi priemones. Ugdomoje aplinkoje mokytojas turi elgtis tyliai, būti dėmesingas, paslaugus mokinio pagalbininkas.

25. Vidinį mokytojo pasiruošimą M. Montessori sieja su išmintimi ir kantrybe. Pyktis ir išdidumas kliudo vaiką suprasti. Dažniausiai pyktis kyla dėl vaiko prieštaravimų arba jo siekių įtvirtinti save. Mokytojas neturi pamiršti savikontrolės ir ramybės. Kantrybė, teigiamas nusiteikimas, gebėjimas padėti vaikui – būtinos mokytojo vidinės savybės.

VI. KVALIFIKACINIAI REIKALAVIMAI

26. Montessori mokyklų mokytojai turi būti įgiję aukštąjį arba aukštesnįjį išsilavinimą, turintys pedagogo ir darbui M. Montessori pedagoginės sistemos metodais būtiną kvalifikaciją, kurią įgyja stažuodamiesi ir mokydami Association Montessori International (AMI), American Montessori Society (AMS) bei kituose tarptautiniuose kursuose, Lietuvos M. Montessori asociacijos (LMA) organizuojamuose kvalifikacijos tobulinimo kursuose, taip pat Lietuvos aukštosiose mokyklose: Vilniaus pedagoginiame universitete, Vilniaus universitete, Šiaulių universitete bei jų pedagogų kvalifikacijos kėlimo institucijose.

27. Studijos kvalifikacijai įgyti darbui M. Montessori pedagoginės sistemos metodais šios sampratos 26 punkte išvardytose Lietuvos aukštosiose mokyklose organizuojamos šioms mokykloms sudarius atitinkamą sutartį su LMA pagal kartu su ja parengtas studijų (kursų) programas.

28. Montessori mokyklos mokytojų rengimo programos sudaromos remiantis Tarptautinės M. Montessori asociacijos parengtais standartais. Jas aprobuoja LMA taryba ir tvirtina švietimo ir mokslo ministras.

VII. UGDYMO PROCESAS

29. Vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro patvirtintomis Bendrosiomis programomis ir išsilavinimo standartais ugdymo procesas montessori mokykloje organizuojamas atsižvelgiant į mokinio asmenybės raidos tarpsnius, jiems būdingus dėsningumus, esminius augančio žmogaus poreikius, stebėjimais grindžiamas išvadas apie mokinio psichofizinės ir dvasinės brandos procesą, išskylančius mokymosi sunkumus.

30. Pagal M. Montessori pedagoginės sistemos reikalavimus nuolat ruošama ir plėtojama ugdomoji aplinka.

31. Mokytojas vadovauja savarankiškai mokinių veiklai šioje aplinkoje, padeda jiems sąmoningai siekti žinių.

32. Individualaus, savarankiško mokymosi principas paruoštoje aplinkoje įgyvendinamas:

32.1. sudarant sąlygas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupių mokiniams laisvai rinktis ugdomąją medžiagą, partnerius, laiką ir vietą;

32.2. sudarant galimybę pradinės montessori mokyklos mokiniams pusę darbo dienos laiko skirti laisvai pasirinktai mokomajai medžiagai, individualiam ar grupiniam mokymuisi, kuris apibendrinamas viešu darbo rezultatų pristatymu, savarankiškiems rašto ar praktiniams darbams. Per patirtį, įgyjamą savo paties organizuotu, atsakingu ir prasmingu darbu, mokinys stiprina savo visavertiškumą, atsakomybės už save ir kitus jausmą;

32.3. sudarant sąlygas pagrindinės montessori mokyklos mokiniams laisvai rinktis mokymosi užduotis, plėtoti mokymosi motyvaciją. Mokytojai numato (neviršydami savo pamokų) savarankiškų darbų dalykų kabinetuose laiką, apibendrinančių pamokų laiką, praktikos dienas, projektų savaites. Čia labai svarbi dalykinė mokytojo kvalifikacija, jo gebėjimas vadovauti savarankiškai mokinių veiklai, įgyvendinti tarpdalykinę integraciją.

33. Siekiant socialinių ugdymosi tikslų montessori mokykloje vykdant pradinio ugdymo programą gali būti sudaromos skirtingo amžiaus (6/7–10 metų) mokinių grupės. Pagrindinis ugdymo proceso būdas yra individualūs ir grupiniai užsiėmimai.

34. Montessori mokykloje mokinių mokymosi pasiekimai pažymiais nevertinami. Montessori mokykla taiko savo pačios pasirinktus mokymosi pasiekimų vertinimo būdus, atsižvelgdama į Švietimo ir mokslo ministerijos nustatytus bendrus reikalavimus.

35. Mokiniui pereinant iš montessori mokyklos į tradicinę mokyklą, jam išduodamas patvirtintos formos bendrojo lavinimo mokyklos ugdymo pasiekimų pažymėjimas arba įgyto išsilavinimo pažymėjimas.

36. Mokinių mokymosi pasiekimai baigus pradinio, pagrindinio ugdymo pirmo koncentro ir pagrindinio ugdymo programas turi atitikti pradinio ir pagrindinio ugdymo pirmo koncentro pagrindinio išsilavinimo valstybinio standarto reikalavimus.

37. Montessori mokyklos mokiniai turi būti pasirengę pagrindinio ugdymo pasiekimų tikrinimui bendrąja tvarka.

38. Montessori mokykla teikia specialųjį ugdymą pagal privalomo ir specialiojo ugdymo programas.

39. Montessori mokykla atlieka vidinį savo veiklos auditą, analizuoja ir vertina ugdymo kokybę bei rezultatus, juos lygina su valstybinių išsilavinimo standartų reikalavimais.

40. Montessori mokykla nustatyta tvarka informuoja mokinių tėvus apie teikiamo ugdymo kokybę, mokyklos vidinio ir išorinio vertinimo rezultatus.

VIII. MONTESORI MOKYKLOS STEIGIMAS, REORGANIZAVIMAS, LIKVIDAVIMAS, PERTVARKYMAS IR FINANSAVIMAS

41. Gali būti steigiamos valstybinės, savivaldybių ir nevalstybinės ikimokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo programas vykdančios montessori mokyklos.

42. Montessori mokyklą gali įstatymų nustatyta tvarka steigti Lietuvos fiziniai ir juridiniai asmenys. Jas taip pat gali steigti užsienio šalių fiziniai, juridiniai asmenys, tarptautinės organizacijos arba būti montessori mokyklų bendrasteigėjais kartu su Lietuvos fiziniiais ir juridiniais asmenimis, sudarę mokyklos steigimo sandorį.

43. Montessori mokyklos veiklą, jos bendruomenės narių teises, pareigas ir atsakomybę reglamentuoja mokyklos nuostatai (statutas), mokyklos steigimo sandoris, kuriuos tvirtina mokyklos steigėjas.

44. Siekiant išvengti nekvalifikuoto M. Montessori pedagoginės sistemos taikymo praktikoje, montessori mokyklos steigiamos atsižvelgiant į LMA tarybos išvadą.

45. Priėmimo į montessori mokyklą tvarką nustato steigėjas, remdamasis švietimo ir mokslo ministro patvirtintais bendraisiais priėmimo kriterijais.

46. Montessori mokyklos veikla grindžiama glaudžiu visų mokyklos bendruomenės narių ir institucijų bendradarbiavimu bei atsakomybe už jos rezultatus.

47. Kiekvienoje montessori mokykloje turi veikti savivaldos institucijos – mokyklos taryba ir mokytojų taryba, taip pat ir kitos savivaldos institucijos, kurių kompetencijas ir sudarymo principus įteisina mokyklos nuostatai (statutas). Juose numatoma aiški mokyklos pedagoginės, ūkinės ir finansinės veiklos kontrolės ir atskaitomybės tvarka.

48. Pagrindiniai valstybinių bei savivaldybių montessori mokyklų finansavimo šaltiniai yra valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų asignavimai. Kitas jų finansavimo šaltinis – gaunamos nebiudžetinės lėšos.

49. Formaliojo švietimo programoms nevalstybinėse montessori mokyklose finansuoti taikomas mokymo lėšų skyrimo vienam mokiniui principas. Ūkio lėšas skiria mokyklos steigėjas savo nustatyta tvarka.

50. Montessori mokyklos gali teisės aktų nustatyta tvarka gauti mokyklos bendruomenės narių, kitų vietos bendruomenės atstovų, institucijų savanoriškai teikiamas lėšas ar materialines vertybes, Lietuvos ir užsienio fondų asignavimus, taip pat labdarą, paramą, dovanas bei lėšas pagal testamentą, pajamas už suteiktas paslaugas ir atliktus sutartinius darbus. Visas šias lėšas mokykla nuostatų numatyta tvarka turi teisę panaudoti pedagoginei, ūkinei veiklai arba mokymosi priemonėms įsigyti.

51. Už valstybės biudžeto ar savivaldybės biudžeto asignavimų panaudojimą montessori mokykla atsiskaito įstatymų nustatyta tvarka.

PRAKTINIO GYVENIMO PRATIMAI

Paruošiamieji:

kilimėlio išvyniojimas, suvyniojimas, durų ir įvairių daiktų atidarymas, kėdės, stalo ir įvairių daiktų nešimas, vandens ir birių medžiagų įvairūs pilstymo būdai.

Savęs aptarnavimo:

apsirengimo rėmeliai: sagstymas, rišimas, varstymas ir kt., rankų plovimas, kasos pynimas, batukų valymas.

Aplinkos tvarkymo:

šlavimas, dulkių, augalo lapų valymas, indų plovimas, skalbimas, servetėlių lankstymas, stalo padengimas ir kt.

Mandagumo:

mokymasis valgyti, pasisveikinti, pasiklausti, atsiprašyti ir kt.

Judėjimo, pusiausvyros:

pratimai ant linijos, tylos pratimai.

POJŪČIŲ LAVINIMO PRATIMAI

Regos pojūtis:

dimensijų kaita: rožinis bokštelis, rudieji laipteliai, raudonosios lazdelės, ritinidės; spalvų pažinimas – 4 dėžutės; formų pažinimas – geometrinė komodelė.

Lytėjimo pojūtis:

lytėjimo lentelės, audinių skiautės, kailio, odos, stiklo, sienos, įvairių paviršių lietimas.

Klausos lavinimas:

garsų dėžutės, varpelių rinkinys.

Uoslės, skonio, svorio, šilumos pojūčių lavinimas:

kvapų, skonio buteliukai, svorio lentelės, šilumos termosiukai.

Stereognostinio, arba visuminio, pojūčio lavinimas:

geometriniai kūnai, paslaptingas maišelis, rūšiavimo pratimai, konstruktyvieji trikampiai, spalvoti ritinėliai, dvinaris kubas, trinaris kubas, botaninė komodelė, viena ant kitos gulančios geometrinės figūros.

MATEMATINIŲ ĮGŪDŽIŲ SUDARYMO STRUKTŪRA

Kiekio nuo 1 iki 10 pristatymas:

šiurkštieji skaitmenys, dryžuotos lazdelės, šeivelės, raudonieji skaičiukai.

Dešimtainės sistemos sudarymas:

simbolių ir kiekio pristatymas, ženklų žaidimas, karoliukų medžiaga, taškų žaidimas.

Linijinis skaičiavimas iki 1000:

spalvotų karoliukų lazdelės, Segueno lentos, 100 ir 1000 grandinėlės, darbai su kvadratėliais ir kubais.

Mokymasis skaičiuoti atmintinai ir pagrindinės veiksmų rūšys:

pozityvūs gyvatėlių žaidimai, skaičiavimo lentos.

Kelias į abstrakciją:

mažieji, didieji skaitliukai, geometrinės formos, sudėties, atimties, daugybos, dalybos veiksmi.

KALBOS UGDYMO STRUKTŪRA

Kalbėjimo etapai:

I – per kasdienę veiklą;

II – per praktiškųjų gyvenimo pratimų įgūdžius, per pojūčių lavinamąją medžiagą, per buvimą naujoje aplinkoje;

III – žodyno turinimas per tikslią medžiagą.

Rašymas (netiesioginis ir tiesioginis).

Skaitymas.

Žodžių, sakinių, kalbos dalių suvokimas.

PASAULIO PAŽINIMAS

Pagal universalią kosminio auklėjimo schemą gyvybė Žemėje susijusi su gamtos dėsniais, todėl pasaulio pažinimas pristatomas šiais etapais:

gyvas – negyvas;

augalai – gyvūnai;

augalai – gyvūnai – mineralai;

geografijos programa;

istorijos laiko juostos.

MENAS: DAILĖ, MUZIKA

Įvairių muzikos instrumentų derinimo kortelės, improvizacija, dainavimas, liaudies žaidimai, rateliai, susipažinimas su lietuvių ir kitų šalių kompozitoriais, jų muzika, grojimas muzikos instrumentais ir pan.

Vaikai supažindinami su daile, įvairiomis

piešimo technikomis, kompozicijomis,

piešimu, lipdymu (molis, plastilinas,

modelinas), pynimu, karpymu, aplikacija ir

pan.